

O TURKOVI A KRÁSNÉ KATARINĚ

BYL JEDEN SELSKÝ GAZDA A TEN MĚL DCERU NEobyčejně krásnou. Pověst o její kráse daleko široko se roz-nášela. Jmenovala se Katarina.

Slyšel o ní též jeden turecký pašalik; ten by ji rád byl za ženu dostal, nevěděl ale kterak. – Otec krásné Katariny za-býval se povoznictvím a měl pěkné koně, o které velmi dbal. – I vyzkoumal Turek, kudy on vždy jezdí, a dal mu do cesty vykopati hlubokou jámu. Gazda jel a přijížděl k tomu místu v soumraku. Jsa povědom cesty, nenadál se nehody, která ho čekala, až tu najednou koně i s vozem do jámy spadli. – Ubohý křičel, volal dobré lidi, volal Boha o pomoc – ale nikde nebylo človíčka. – Turek zatím čekal v záloze, až když slyšel a viděl, že je gazda v největší nouzi, tu ze zálohy vyjel a ptal se ho, co se mu stalo. – Gazda naříkaje ukázal do jámy, kde sebou koně trhali a se kopali až hrůza, a přece ven dostati se nemohli.

„Nuž, ja ti spomuožem, keď mi slúbiš dať, čo najlepšieho pri srdci máš!“ – řekl mu Turek. – Gazda se ulekl.

„Ach, akože vám to muožem dať, veď mi je najlepšia pri srdci moja krásna dcéra“ – odpověděl mu gazda.

„Nuž veď; těbe bola krásna dcéra a mně budě krásna žena“ – řekl Turek. – Gazda nevěděl, co má dělati, nechtěl slíbiti dceru Turkovi, ale koní a vozu bylo mu též líto; sliboval Turkovi peníze, pole, ale ten nechtěl nic než krásnou Katarinu. – Vida gazda, že Turek jinak nedá a že mu bez jeho pomoci koně zahynou, slíbil mu konečně svoji dceru. Tu zavolal Turek svoje lidi a pomohli gazdovi z jámy. Když Turek domů přijel, oznamoval matce, že si přivede krásnou Kateřinu za ženu, aby ji dobře přijala, kázal přichystati skvostnou hostinu, a hned sezvali svatebníky.

Když přijel gazda domů a dcera mu vstříc přiběhla, roz-

plakal se nad ní. I ptala se ho Katarina: „Ach tatík premilý – čože vás tak bolí, či hlava, či ruce, a či driek¹ váš biely?“

„Hlava ma něbolí, ani ma driek biely, ale som ťa predal pohanu Turkovi,“ odpovėděl jí otec. „Ach tatík premilý, čože stě robili, za vozík s koňami dušu stě predali“ – naříkala krásná Katarina. – Ale ani její nářek, ani otcův zármutek platen již nebyl, již se nemohlo slovo nazpět vzíti. – Třetí den měl již ženich přijeti. Vskutku také, třetí den jak nastával, viděli zdaleka prach se zdvihati.

„Či sú to mrákavy², či sú čierňavy³?“ pťal se otec dcery.

„Ach tatík premilý, nie sú to mrákavy, nie sú to čierňavy, ale sa už hrnú tí Turci pohani.“ – Když otec viděl, že to ženich jede, pravil dceři: „Katuško, dcéro má, poobliekaj šaty, aby sa rovnaly slnku aj mesiaci!“

Katuška šla do své komůrky a hořce, přehořce plakala; těžko jí bylo za Turka se vdáti. Když si dlouhé žluté vlasy česala, žalostně naříkala: „Vlasy, moje vlasy, škoda vaší krásy! – Kděže vy puojdětě? Za turecké hory; hlavička ma bolí!“

Turek přijel v krásném kočáře s mnoha panstvem a svatovmi⁴ pro svoji krásnou nevěstu, a když mu ji vyvedli, byl radostí všecek omámen. – Když odcházela z domu, bozkala⁵ matku třístokrát a pravila jí: „Matka moja drahá, hladťě na mňa, viac ma něuvidítě!“ – Když ji vedli přes práh, zvolala smutně: „Zostávajtě zdravy, tieto naše prahy, čo vás prekráčaly moje biele nohy,“ a když jí do kočáru posadili, žalostně zvolala: „Počkajtě chvílenku, prední furajtieri⁶, kým sa poďakujem otcovi, matěri. Matěri ďakujem za dobré chovanie, otcovi ďakujem za zlé vydávanie!“

Nechtěla sednout k Turkovi do předního vozu, ale sedla do zadního mezi družičky. Když kus cesty ujeli, vytáhla si Katarina červené jablíčko, co jí matka na cestu dala. Obrátivši

¹ Driek, život. ² Mračna. ³ Chmůry černé. ⁴ Svatebčany. ⁵ Políbila.

⁶ Vorreiter.

se k družičce, prosila ji: „Turkova družička, podaj mi nožíčka, ať ja si odkrojím od smedu⁷ jablčka.“ – Ona zamýšlela tím nožem se prekat (prôbodnouti). Turkova družička odpovíděla, že nemá a nedá nožíčka. – Jeli dále, až přijeli k Dunaji.

Tu volala zase na předního jezdce: „Turecký furajtier, počkajže namále, pila bych ja vodu z tohoto Dunaje!“ – Družice nechtěly dovolit, aby slezla; pravily, že jí samy vody naberou do zlatého poháru. – „Nie naučená ja zlatému poháru, ale naučená lahnút ku Dunaju.“ – To řkouc s vozu skočila, k břehu běžela, do Dunaje skočila, až se jí vodička nad hlavou sklopila.

Všickni s vozů poskákali, hledali, volali, ale jen žluté její vlasy viděli po vodě plynouti. – „Rybári, rybári, zakladajťe sieti, mladoženka moja dolu vodou letí!“ – volal zoufalý Turek. Rybári zatáhli síť jednou, vytáhli rybu, zatáhli po druhé, ale to nebyla již ryba, to byla krásná Katarina. – I zabalili ji do koberce drahého a smutně jeli domů.

Turkova matka stála na prahu a vyzírala, nemohouc se nevěsty a syna dočkati. – Když viděla, jak jsou všickni smutni, ptala se svatebčanů: „Ej svatovia mojí, čo tak smutní iděťe, či vám ju nĕdali, či vás oklamali?“ – „Veru nám ju dali, nás nĕoklamali, ale nám zostala pri tichom Dunaji,“ odpověděli svatebníci.

Tu začala Turkyně nad mrtvou nevěstou hořce naříkati:

*Ach něvesta moja,
čo si sa tak bála,
či sedĕm majerou,
či dĕvet kaštielou?*

*Ved by si něišla
po blatĕ, po doskách,*

⁷ Žlĕzĕň.

*ale bys chodila
po mekkých kobercách.*

*Veď by si tu bola
tvrdo nĕrobila,
len v ěipkách⁸ sedĕla,
zlatom, striebrom ťila.*

*Veď by si tu bola
hladu nĕtrpela,
z findťi⁹ kriťtalovĕch
kĕvu popĕjala.*

*Kebyť bola priťla
do tureckej zemi,
bola byť umrela
v hodbĕvnej poťĕli.¹⁰*

Mĕsto radosti k veselĕ pĕrvezl si Turek do domu zĕrmutek
a rodiĕe Kateřiny hořem ťchĕzeli, ať i seťli.

⁸ Krajkĕch. ⁹ Kofĕlkĕ.

¹⁰ Pohĕdka ta zpĕvĕ se mĕťty co balada, mĕťty se jen takto rozpĕrĕvĕ. Viz Kollĕrovy
Nĕrodiĕie Zpĕievanky. Katarĕna. Dĕl II, ťtr. 8. Konĕĕ se tam takto :

Lepťi je ten Dunaj
nĕť hĕrem tureckĕy.
Lepťia ťmrt krestanskĕ
nĕť ťivot pohanskĕy.